

IRITZI BILLA

Lau urteko mutiko musu gorriak bere bapotasuna gustatu naiean, ispillura begiratu zuan. Baiña orrekin bakarrik konforme ez-ta, bere lagunnei ere galde egin zien. Bere ingurukoak nortzat zeukaten jakin nai zuan. Urduri zegoan eta ara bere urkoak ispilluaren iritzi berdiña eman.

JAKIN. Lau urte plazara atera zitzaigula; eta lau urte auetan amabi frutu mardul emanak ditu. Lagunak ere geroago ta ugariago urbildu zaizkio. Baiña etzekian bere adiskideak nola artzen zuten; begi onez edo estimaziorik gabe. Ori jakin naiean, urte bete oraintxe, enkueta txiki bat zabaldu zuela. Jendeak, adiskideak erantzun diote. Eta gaur irriparrez ikusi dugu. Pozik gajoa! Ez diote, ba, esan "pinpilinpauxa udaran baiño atsegiñago" zaiela? "Begi-ninia bezela" maite dutela? Nungo neskata ez zoratuko itz oiekin?

Ara emen galderak beren erantzunekin. YAKIN'zale ta adiskideok, zuek juzga bidezkoa dan egun auetako YAKIN'en poza.

Zabaldutako orriak: 400
Erantzun dutenak: 98 (24'5%)

Irakurtzen dutenak bakarrik erantzun al dute? Ondo artzen ez duten guziek ez al dute erantzun? Edo erantzun ez duten guziak ez al dute irakurtzen?

Egin genitzaken galderak, noski; baiña etzaigu zillegi orren pesimistak izatea. Ba-dakigu geuri zer gertatzen zaigun: alperkeria, nagia, birko utzi eta gero aaztu edo papera galdu...

Peña dugu guziak ez erantzutea, baiña pozik gera lautik batek erantsun dualako.

ATSEGIN AL ZAIZU "YAKIN"?

87 (88%) bai
8 (8%) ia bai

- 1 ez
- 2 ez dute erantzun

Esan dute

Oso atsegin, bere zai nozu beti. Aldi atsegintsua izan oi dot bera irakurtzen.

Pinpilinpauxa udaran baiño ere geiago. Begi-niniak bezela.

Asko ere. Oraifarte, gure erriko intelektualen artean ez da egon onelako asmorik.

Bai, oso atsegin. Beraren zai, juduak Mesias'i bezela, egoten nauzu beintzat.

IRAKURTZEN AL DUZU?

98 (100%) bai

Esan dute

Atsegin zait YAKIN eta atsegin ori irakurtzeak dakarkit.

Goitik bera, orriak astinduaz.

Begietako argia galtzeraiño: gau ordutan sarri-sarri.

Baita nere ikasle batzuei irakurri-azire.

Egia esateko zeatz ez det batere irakurri, asti gutxiegi izan detalako eta jakin-zale diranak eskuetatik kendu dizkidatelako: zabaltzetik onura datorkigulako.

Bai, gustora. Leen asieran ez nuan dana irakurtzen.

DENA IRAKURTZEN AL DUZU?

98 erantzunak

37 dana

34 geiena

19 erdizka

7 gutxi

1 erantzun gabe

Esan dute

Osorik gaiñetik erpifera.

Bai, baiña denpora asko biar izaten dot euskaldun berria naz-eta.

Azkeneko arkibideko azken letraraiño.

Dena eta idazki batzuk bi bider ere bai.
Azken zenbakiak zearo irakurri ditut.
Guzi-guzia ez. Arteka aspergarri zaizkit eta astunak zenbait gai. Baiña onek ez du esan nai maite ez ditudanik. Astia, denpora daukagu urri lanetik bizi bear dugunak.

ATALEN BAT BAKARRIK?

37 atal danak
50 danetatik
9 bat baiño geiago
2 batetik bakarrik

Esan dute

Bardin jat lenengoa zeñ azkenengo saila.

Jakina, atal batzu atsegiñago zaizkit besteak baiño, neke gutxiagorekin irakurtzen diralako gai ariñak darabilzkizuten artikuluak.

Atal guziak irakurri ditut. Batzuk geldiro-geldiro, opa didaten euskera goxoa miazkatuz eta ausnartuz. Besteak, azkarxeago, ardiak belardi mikatzean belar biguin eta goxoaren billa antzo.

ZEIN ATAL GEIENIK IRAKURTZEN DUZUNA?

55 erantzunak.
26 elkar-izketa
13 kultura
6 filosofia
4 andik-emendik, ardura zaidana
2 itzaurrea
1 lenengotik asten naiz
1 gizarte arauzko lanak
1 irakurtzeko errezanak
1 euskeraren berri dakartenak

Galdera oni ez diote danak erantzun. Izan ere, dena letzen zutenak etzeukaten erantzun bearrik. Gaiñera, ogei ta sei oiek ez dute elkar-izketa bakarrik irakurtzen, aurreko erantzunean ikusi dugu bi bakarrik zirala atal bakarra letzen zutenak.

ZERGATIK EZ DUZU IRAKURTZEN?

33 erantzunak

- 12 (36%) gaiagatik
- 9 (27%) euskeragatik
- 5 (15%) betarik ezagatik
- 5 (15%) ez dute oztoporik
- 1 idazleen nortasun ezagatik
- 1 bai ta ez, ez ta bai

Erantzun gutxi. IXILDU DIRANAK EZ OTE DUTE OZTOPORIK?

Esan dute

Irakurtzen badet euskera ta gaiagatik irakurtzen det.

Euskera zaarrari eutsi bear diogu. Piska bat orraztu da, nere ustez, YAKIN'en berrizaletasuna.

Lenengo zenbakiak baiño azken zenbakiak euskera errezagoz datozkigu. Jarrai orrelaxe.

Lan egiten dunari utzi lan egiten, poliki-poliki orraztuko du bere euskera.

Euskera zenbait ataletan naastua ikusten dut; zenbat aldiz erdal-itz geiegi ekartzen dirala derizkiot. Gaiak, orain arte baiño ugariago bear lukete: esate baterako, euskal-leari, euskaldun idazleeri buruz zenbait lan gertutu. Erbestekoetaz zerbait egin da, baiña etxekoetaz oso gutxi.

Denpora gutxi eta alperkeri geiegi. Euskera eta gaiak etzaizkit gaizki iruditzen (gaiñerra ez naiz iflor ori erabakitzeko). Jakifia, gai batzuk besteak baiño atsegifagoak arkitzen ditut.

ZER GUSTATZEN ZAIZU GEIEN?

61 erantzunak

- 22 (34%) elkar-izketa
- 12 (19%) filosofi-gaiak, teologiarekin
- 15 (24%) kultura
- 10 (16%) egin-naia
- 2 (3%) kritika ta iskanbillak

Beste batzuei atsegifien zaie:

Azala bere irudiarekin

Aita Santuaren itza

Elkar-izketa ta Intxausti
Elkar-izketa ta beroa
Euskal-berriak
Gizarte-lanak
Euskal-kultura ta mugimendua adierazten du-
tenak eta euskera biziki darabiltenak

ZER GUTXIEN?

- 13 teologi-filosofi sailia
- 3 eztabaida gogor samarrak
- 2 euskera mordoilloz egindako lan batzuk
- 2 idazle batzuen itz zailak
- 2 inprentan ez egiteagatik sortzen dan i-
lluntasuna
- 2 ezer ez
- 1 frase luze uler-gaitzak
- 1 gai txepel eta euskera motela
- 1 lan luze ta sakonegiak
- 1 euskera zaila
- 1 eskolastiku artikulua batzuk
- 1 atsegin etzaizkidan gaiak
- 1 idazleen akatsak
- 1 soinu garratzeko elkar-izketak
- 1 erlijiozko lan geiegi
- 1 liburu-antzik ez izatea
- 1 sarri samar ageri diran makina akatsak
- 1 sarritxo ulertu-eziña
- 1 ulertu ezin dudaneologismua, batez ere
lan luzeetan agertzen danean
- 1 marrazki edo argazki batzuen falta
- 1 multikopistaren nekea
- 1 askotan erteten diran lan illunak
- 1 ez du inun txarrik

Gusto ugari benetan. Arrazoiak zuan nun-
bait "gustoeri buruz etzegoala ezer idatzita" o-
san zuanak. Orra erantzun duten guzien ideak.

ZER DIOZU TEKNIKA ITZEI BURUZ?

Erantzun ainbat aburu. 93 dira galdera
oni erantzun diotenak, denak izan dute zer esana.
Luze erantzun du jendeak. Barkatuko digute guzien
iritziak ez argitaratzea; bear ere errebista osoa
bear genuke ortarako-ta. Geienon iritziak biltzen
dituzten erantzunak jarriko ditugu.

Esan dute

"Euskerazkoak on lirake; izkuntza orotan erabiliak onartzea obe da".

"Gureak ez galdu, baiña bear danean (maiz samar) kanpokoak ontzat artu ta gururu; bestela euskera ilko zaigu."

"Erderatik artu, izkuntza GUZIAK bezela".

"Kezkatiegi ikusten zaituztedala itzak dirala-ta. Idazleak ez du besteren esamesai lotuegi ibilli bear. Idazleen doaria da itzak aukeratzeko antzea, eta orixe izan bear du beti begi-aurrean, trebeki ta aantzetzuki itzak aukeratu, diranak diralakoak, bere gogai ta bulkoak bear bezela jazteko egokiak balin badira. Ori bai, izkera itsusitu gabe eta illundu gabe. Akademiak au diñola? Esan dezala. Idazleok akademiari, geien geien, ortografi gaietan jarraitu bear diogu, bestelakoetan geu gera gere buru ta lumaen jabe. Iñungo elezaindik ez du izkerarik egin: idazleak izan dira mundu guztian izkeragilleak. Beraz ez geiegi kezkatu auzi orren inguruan. Idaz-senak bear du nagusi izan."

"Kanpotik jesana ahalik xuhurrena bedi ta ezinbestez."

"Gai oiek euskal itzakaz obeto ulertzen ditut, onde sortuak badira beintzat, Orixek sortzen dituan Iez."

"Niretzat bardin zaizkit euskerazkoak edo kanpokoak itzak erabiltea. Alemania'ko elertian egon oi ziran orrelako "purista" batzuk, eta nire ustez orrelako jokera bat sortzen da, ez zeozer barririk daukeen artean, itzak... itzak... ta itzak erabilten dituztenen artean baiño."

"Iakiña! Campion'ena: geuron baratza geuron landarez betetzen ahal dugula, saiatu ortan; ezin dugunean besterenetik artu".

"Teknika itz bereziak, unibersalak, kanpokoak ERE onartu."

"a) Euskerazkoak daudenean, oiek lenbi-zi; b) Erderazkoak, zabaldu ta euskaldunen artean sartuak, oiek urren; d) ez bata ez bestea ez denean... erdiko bidetik, egokiena edozein".

"Teknika ta kanpokoak artu bear dira nere ustez."

"Biak, sortu ta kanpokoak onartu. Itz ikas-saillak ez asmatu."

"Kanpokoak? Naiko kanpoko gauza dauka-
gu. Erriari erakutsi egin bear zaio. Esan leike:
irratia edo radioa, eskribitu edo idatzi, idazti
edo liburua eta abar. Nere senarra ta ni, "Ori-
xe"ren alde gagoz."

"Bietara, parentesis bitartean iminita
kanpoko itzak."

"Sortu bear dira. Kanpokoak onartu oso
neurritz. Mordollokeria at."

"Euskeraz sortzea ohea izango litzake,
baiña gauzak gaur dauden tokian ikusita, nunaitik
bideak URRATZEA iruditzen zait bearrezkoena. A-
paintze kontua geroxeago etorriko litzake."

"Euskeraz sortu."

"Teknika ta kultura itzak eztira izkun-
tza batenak, orokarrak baizik. Euskera eztugu se-
kula kultur izkuntza biurtuko, izkuntza landu
guztiak onartu duten iztegia guretzen ezpafugu.
Burutik egiñak gaude ziara baldin frantzesak, in-
glesak eta abar, izkuntza ofizial baten jabe iza-
nik ardietsi eztutena guk lortzeko ametsetan ari
ba'gera."

"Erdibidetik jo. Munduko beste erri
guztietan erabat darabilzkiten zenbait kultur-itx
euskeraz ere erabiltzea onesten det. Euskerak ez
du besr beste edozein izkerak baiño eskubide gu-
txiago."

"Beste izkerak egin oi dutena, guk ere:
euskal fonetikaz jantziar, noski. Astakeria derit-
zat danak euskerara biurtu nai izatea."

"Eztakit zer esan. Euskeraz esango nuke,
baiña gauza delikaua da."

"Galdera oni erantzunaz, itzegin beza
nere ordeaz don Domingo Agirre Jaunak. Kresala-ren
itz-aurrean dion guzia, nere-nerea egiten det. Bes-
te alde, gogoan daukat Orixe jaunak bere =Urte gu-
ziko Meza-Bezperak= liburu ederrean "Bi itz"en
diona: "Mordilloegi ez egiteko, batzuk; garbie-
gi ez jarduteko beste hatzuk." Ez da errez asma-
tzen. Orixe jaunak berak YAKIN'en 10'gn. zenba-
kian, 71'gn. orri barrenean diona, don Domingo
Agirre'k Kresala'n esaten duanarekin ez du alde
aundirik, baiña, Aita Intxausti jaunak Orixe'ri
erantzuten diona ere, nai ta naiez gogoan izan
bear. Esan dedana: ez da errez asmatzen."

"Itz danekikoak (unibersalak) onartzea egokiena deritzait, euskerazkoak sortzeari utzi gabe; ortan Intxausti jaunakin nago."

"Beste izkuntzetan ibiltzen diren teknika itzak, guk ere, eskuaraz ibil ahal ditzazkegu, beldurrik gabe!"

"Gaur gaurkoz euskerak ez baditu itz egokirik daudenari eldu, denporakin etxekoa landuaz kanpokoak aienatu."

"Gorago esan dudanez, euskeraz sorturikoak atsegiñago zaizkit. Geienetan, errezago ere bai... ongi sortuak diranean. "Terminoloji" auzian, "ORIXE" ta Azkue zanaren iritzia ederrago zait oraingo euskaltzain (akademiku) batzuen aiaño."

"Euskeraz ditugunak beti erabilli; ezin bada euskeraren errotik artu, ezin bestean kanpokoak."

"Datozen moduan artzea egokien gaurkoz."

"Al dan bezin erreza bear dula izan, uste det, euskera. Baiña auxe zailla, erreza ta era berean garbia izatea."

"Euskeraz sortu al dana ta kanpokoak be ontzat artu. Zergaitik ez?"

- - - - -

Orra iritzi nagusienak. Ezin esan denak berdin pentsatzen duenik; baiña geienak iritzi berekoak ditugu. Bototara erabakitzerik balego, erdi bidea eskatzen dutenak lirake nagusi. Baiña ain zailla izan erdi bidea nun dagoen asmatzen. Aspaldiko esana "in medio consistit virtus", erdi bidea bide zuzena. Zailla, ordea, kalean erdi-erditik, ez eskubi ez ezker, erditik joatea; lendabizi erdi ori nun dagoen jakin bear baida. Begi-okerrak eta itsuak eta argi onekoak eta eroak... erditik joango dira, bai, baiña bakoitza bere erditik, bat ere ez erdi matematikutik.

Iritzirik onena, nik uste, beiñoia Aita agurgarri eta euskaltzale jator batek esan zidana: "idazle onak jaramon gutxi egiten die itzei; euskera ondo dakianarentzat ez dago garbikeri, ez mordoillokeririk, euskera baizik."

Euskera ez dakian bati, areago ikasten ari danari, barkatu bearko dizkiogu bai mor-

doillo, bai garbikeri batzuk. Biak akatsak, "keri" guziak gaiztoak dira-ta. Zigu baten bi puntak: nun exeri an amilduko. Artu dezagun, bada, erdi-bidea. Zein eta nun dagon? Ementxe: idatzi dezagun problema gabe, kultura eman naiean, eta kultura ori euskeraz... Ta orrela erdi-bidetik joango geran? Geroak esango; gaurkoz EGIN bearra dugu. Ala edo ola, EGIN.

PRESENTAZIOA ATSEGIN AL ZAIZU

88 erantzunak

71 bai	9 ez
2 ez geiegi	2 ohea naiago
1 bai ta ez	1 erdizka
1 gutxi	1 ez ain egokia ere

INPRENTARATZEAN ALDATU EGINGO DUGU?

83 erantzunak

44 bai	32 ez
7 berdin zait	

INPRIMATZEAN, TXIKIA EDO AUNDIA?

66 erantzunak

37 (56 %)	txikia
16 (24 %)	dagon bezela
7 (10 %)	aundiagoa
6 (9 %)	ez aundi ez txiki,erdikoa

Erantzun ez duten guziak dagon bezela nai badute, oiek txapeldun.

INPRIMATZEAN, ZEIN ERREBISTAREN ERARA?

16 Euzko Gogoa	6 Hechos y Dichos
8 Selecciones	4 Yakin
7 Egan	3 Proyección
2 Surge	2 Catolicismo
2 Indice	2 Razón y Fe

Ondoren, bakoitza batekin: YAKINTxo, Eusko Yakintza, Karmel, Olerti, La Maison Dieu, Sal Terrae, Verbum Domini, Esprit, Nuestro Tiempo, Figaro Litteraire, Insula, Euzko Gogoa (zaarra), Instrucción Teresiana, Ensayos, Oggi, La Gaceta Ilustrada.

SAL-NEURRIAKIN KONFORME AL ZERA?

Naizta "krisis" garai gogorra izan jendeak ez du garestiegitzat YAKINen salneurria.

ZEIN DA ZURE BIZIBIDEA?

Askok usteko zutenez, galdera onek etzeukan garrantzi aundirik. Baiña guretzat bai. Parkatu, baiña urrengo zenbakian emango ditugu galdera onen erantzunetatik atera ditugun berri jakingarriak.

BAI AL DUZU BESTE EZER ESATEKO?

Jendeari etzaio esanaia lengo galderakin agortu. Ba-du geiago ere esan bearrik.

Geienak beren zorion, eskerron eta txaloak eskeintzen dizkiote YAKIN gazteari. Beste batzuek gorago esan gabe utzi duten zerbait osatu, eta baita ere nai luketen zerbait eskatu edo gaizki iruditzen zaien akatxen bat agertu. Azkeneko auek zaizkigu garrantzitsuenak eta berak diotena emango dugu beste batzuekin naste.

Esan dute:

"Zorionak"

"Geiago? Ez al zaizu iruditzen naikoa?"

"Oso ondo iruditu zait, irakurleari iritzia eskatzea. Orrela, interes aundiagoa artzen baidegu."

"Urrengoan galderak egiteko orrian tarte geiago uzteko erantzunentzat; praille ximurak nabaritzen zerate. A! ta zerbait ikasia naitzela eta ikasten galerazi zidatela... ez aztu."

"Bai. Ezin leike ipiñi orri bat =SELECCIONES=ek ekartzen daben moduan berba gatzak zer esan gura daben?"

"Marrazkiak zerbait ugaritu eta aunditu."

"Ona litzakela sarriago argitaratzea."

"Illeroko bat ateratzera iritxiko bazifiate, etzenduteke alburu makala iritxiko, ta zuen su bero au, gaur aundi egin dedilla euskaldun epel gerañontzat argi ta berotasun izan dedin."

"Teoloji-Filosofi-sailla, naizta gutxitan irakurri, garrantzi aundikoa iruditzen zaigu. Euskera landu ta arrotu egin bear dugu;

ortarako artikulu oiek baiña oberik ez dago. Sail ori aldizkariagandik kentzea tamalgarria benetan litzake." "Ba-dut beste zerbait. YAKINen, Teoloji ta Filosofi gaiak errenkan artu bear lirakela us-te dut... Ordena edo apaizgai artean bakoitzari bere gogoko sail bat -teoloji edo filosofian-izentatu bear zeniotekte... Baiña beti ere norbere gogoko beste lanak bazterreratu gabe. Ezin leite-ke gaur egin, Fernando Mendizabal'ek zion ura?"

"Urtean sei ieki litzake guztiz polito."

"Lan guztiak neurri batekoak izan ezarren neurri-muga bat jarri bear litzake. Garbi-mordoil-lokerdien arteko eztabaidak utzi bear lirake."

"YAKIN-ek irakurle geiago izan ditzan eta gutxi ikasiak ere irakur al izan dezaten, gai suspergarriagoak erabili bear litzuzke. Euskera erriari dagokiona izan bear badu, berdin izan de-zala gaia ere."

"a) Illerokoa bear lukela, naizta txi-kiagoa izan; b) edozelako idazleari sarrera eman bear zaiela; d) euskera erakusteko ataltxo bat bear duala; e) Filosofi-Teoloji-sailla aldizkari-aren laurden eta bosturden geiena bear duala izan, aldizkaria geiagontzat izan dedin."

"Interesduneko artikuluak idazten saiatu bear dugula."

"Gure autore ugaria euskal irakurle gu-zien aurrean jarri eta orrela arpededun geiago izango litzuzke. Or dago GRAN VIA-ren irabazia."

"Apaingarri geiago ta alaitasun geiagokin ez al dago ateratzerik?"

"Edozein gai idatzi al diteke errebista ontan."

"Ez ote litzake egoki izango umientzako ikastolako liburuak (euskerazkoak, noski) nolakoak bear luketen izan, gai orri buruz zerbait idaztea? Ala jauzbidea dago or?"

"ORIXE jaunak "Bidalien egiñak" liburua-ri ezarri zion aurre itzeko 3'gn. orrialdean az-ken aldera diona irakurtzea onuragarri litzaigu-kela, ots: "Euskera landuzale batzuk etorri zai-zkigu azken garai ontan..." asten dan esaldi ori."

;" "Sail guzietan eguneko problematzaz itz-egin ta ez or ibilli zer ikusi aundirik ez duten kontukin. Euskera erdikoa; ez mordoilloegi ta ez garbiegi. Baiña beti gogoan euki bear duguna:

bearrezkoena egitea daia. EGIN mayuskulakin, ...
praille gazteak esan zun bezela."

"Euskera aurrera dijoala. Baiña ori ala izanik, emendik aurrera euskerarekin baiño ardu-
ra geiago izan bearko degula euskeraren bidez
esaten direanekin. Ori zaillagoa da. "Escribidore"
izatea erreza da, baiña "escritore" ez."

"Lenbaitlen inprentan atera bear dala
illeroko biurtuz. Gutxienez bi illeroko. Batek
lan bi ta baiño obe jantzi ez bardin geiagok
idagtea. Aitu?"

- - - - -

Adiskideak, ona IRITZI BILLA-k eman di-
gun frutua. Milla esker erantzun duten guziei.
Ba-dugu zer ikasirik zuen erantzunetan. Azken
lerro oietan irakurri zenezazkete jendearen gu-
rariak; ez danak, batzuk baizik. Ondo gogoan ar-
tzen ditu YAKIN-en zuzendaritzak. Guzion artean
beteko al ditugu!

Erakuspen ederra. YAKIN benetan ar-
dagola esan bearko. Berak uste baiño abegi ohea
egiten diote: numeroak zifaldari.

Bukatzeko, zenbaitek biali dizkiguten
erantzun luzeak urrengo zenbakietako lan batzuen
oiñarri izango dirala. Zenbaki onetan bertan arg-
gitara ematen dugu Kamiñazpi jatorraren lantxo
bat. Milla esker berari eta beste guziei.

Zuek esango duzute, bada, bidezkoa dan
edo ez YAKIN-en poza. Nik baietz esango.

Enbeita'tar Kepa
-Arantzazukoa-

OARRA: Igaz bezela adierazten dizuegu jiroz
datorren urtekoa ordaindu nai dutenak eta
al dutenak, Abenduaren 20 aurretik egin de-
zatela. Besteeri "reembolsoz" eskatuko zaie.
Jiro galdu edo nasterik sor baledi, pakean
arreglatuko gera.

YAKIN-en zuzendaritza.